

Amintirea unei victime a măsurilor rasiale din timpul celui al Doilea Război Mondial este onorată la Timișoara

Mișcat de cinstirea memoriei tatălui său, Gyuri Bloch privește înapoi fără mânie.

De Getta Neumann



Ceremonia de depunere a unui *Stolperstein* în memoria lui Bloch Lorand, Strada Romanilor 8, Timișoara, 23 mai 2014

În 23 mai a fost depusă la Timișoara prima "Piatră de Poticnire" din România, în cadrul proiectului *Stolpersteine*, inițiativa artistului german Gunter Demnig. Zeci de mii de asemenea pietre incrustate pe străzi din Europa amintesc de existența și soarta evreilor în al Doilea Război Mondial. Acum, pe trotuarul din fața casei de pe Str. Romanilor nr. 8, numele Bloch Lorand este gravat pe o plăcuță de aramă, în memoria aceluia care a murit în 1943, în urma unui accident într-un detașament de muncă forțată. Câteva săptămâni mai târziu, primesc un mail: "Eu sunt fiul aceluia Bloch..."

Era o joi seara când am făcut cunoștință cu tinerii care inițiaseră această comemorare și cinstire a memoriei victimelor Holocaustului, memento adresat contemporanilor. Patru tineri din Germania împreună cu cinci elevi de la Liceul Lenau din Timișoara se sfătuiseră timp de un an și petrecuseră o săptămână cercetând în arhive și stând de vorbă cu martorii epocii, sub îndrumarea unor profesori și cadre universitare și cu sprijinul Comunității Evreilor din Timișoara. Tinerii doreau să-i redea unei victime numele și identitatea, știind bine că povestea unei vieți nimicite este mult mai zguduitoare decât o cifră sau o informație seacă. A doua zi, vineri după-

amiază, a avut loc ceremonia plasării pietrei, cu luări de cuvânt ieșite din comun prin reflecții și emoție, în prezența unui mănunchi de oameni pătrunși de semnificația momentului. Îndușoșarea cuprinse și pe locuitorii casei - un bătrân și doi copii priveau sfios, rezemați de poarta casei. Nu puteam să-mi dezlipesc ochii de pe fețișoarele atente ale fetițelor tulburate de solemnitatea evenimentului, cu toate că nu aveau cum să-i înțeleagă sensul. Cu capul plecat, un tânăr se reculegea, vizibil cutremurat în fața destinului bărbatului care își pierduse viața pentru că se născuse evreu. Artistul, tinerii și cei care au participat activ la realizarea acestui act împotriva uitării se îmbrățișau. Toți ne simțeam îndoliați pentru un om pe care nu-l cunoscuserăm, dar a cărui moarte gratuită ne devenise un fapt dureros și de neuitat.

"Îmi pare rău că nu am știut, aș fi vrut să fiu prezent", îmi spune Gyuri Bloch la telefon. Îmi citise cartea *Destine evreiești* și era bulversat că pe harta cartierului Fabric sunt însemnate două case care aparținuseră familiei sale, că volumul mișună cu locuri, oameni și istorii care făceau parte din copilăria și tinerețile lui. Numele se rostogolesc cu repeziciune : Cu Peter Freund am făcut Politehnica, am fost într-o clasă cu Robi și Harry, prieteni foarte buni, Vera, regretata soție a lui Harry, era prietenă cu Ruti pe care o cunoscusem înainte să fi cunoscut pe soțul ei Bandi, și Frici și Eva și... Apare o lume care s-a destrămat fizic, dar există în continuare prin prietenii, în ciuda distanțelor.

Îndepărtarea în timp nu a așternut asupra trecutului un lustru care să filtreze capitolele sumbre. Familia lui Gyuri, născut în 1935, s-a mutat la Timișoara din Cernăuți în 1937, unde încă nu se constituise ghetoul. În 1940, proprietarii evrei de imobile fiind expropriați, familia Bloch a fost expulzată din casa lor. La 8 ani, Gyuri a rămas orfan de tată.

Ai simțit antisemitismul în acești ani?, îl întreb. "Cum să nu?, îmi răspunde. "Copiii mă chemau Bloch-Ițic, mă zeflemiseau". La școala elementară evreiască și în primele două clase de liceu la Liceul Israelit și-a format însă prietenii pentru o viață și, în mod firesc, s-a entuziasmat pentru idealul sionist. Elev la București, a locuit în căminul Gordonia (mișcare sionistă de tineret) până în 1949, când organizațiile sioniste au fost desființate, iar elevii de la Gordonia au fost dați afară. Întors la Timișoara, după ce a obținut diploma de inginer la Institutul Politehnic și a lucrat ca inginer, a înaintat actele pentru emigrare împreună cu soția. De îndată a fost dat afară din postul de inginer și nevoit să lucreze ca muncitor pe un șantier.

Privind înapoi la ultimii 46 de ani, viața lui Gyuri Bloch în Franța apare ca o reușită. După o carieră de inginer, s-a îmbarcat într-o profesie nouă. A făcut studii de psihologie și psihanaliză la Paris, a obținut titlul de doctor, a exersat

și a publicat ca psiholog și psihanalist. Este mândru de nepotul lui. Iar în octombrie, îmi spune Gyuri, va pleca în Israel la un colocviu de psihopediatrie, după care va rămâne cu prietenii, cu Harry și Robi, cu Frici și Eva și Ruti și Tibi și Judith și mulți alții. Sunt sigură că vor vorbi de orașul unde și-au petrecut tinerețea, de Bega, Corso și Zsidlic (Liceul Israelit) și, după datină, vor depune în gând o pietricică, asemenea celei din cupru de pe strada Romanilor, pentru cei care nu mai sunt printre noi.

Imagini de la ceremonia de depunere a "pietrei de poticnire" la Timisoara.

<https://plus.google.com/photos/104662278573844858019/albums/6051954849755486593>



Gyuri Bloch la Paris, 2014